

TURİZM LİSANS EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN KARIYER PLANLARI VE TURİZM SEKTÖRÜNE YÖNELİK TUTUMU

Prof. Dr. Şenol ÇAVUŞ

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu Bişkek, Kırgızistan, Adnan
Menderes Üniversitesi Turizm Fakültesi, Türkiye
senol.cavus@manas.edu.kg

Abdullah KAYA

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Kırgızistan
kayaabdullah2014@gmail.com

Öz

Turizm işletmelerinde çalışan personelin kişisel kariyer planlaması, iş yaşamına giriş kararının alındığı eğitim yılları ile başlamaktadır. Buradan yola çıkarak çalışmada, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu'nda lisans eğitimi alan 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin kariyer planları ve turizm sektörüne yönelik tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma verileri, 143 öğrenciden, anket soruşturması ile toplanmıştır. Araştırmada, öğrencilerin çoğunluğunun gelecekte turizm endüstrisinde kariyerlerine devam etmek istedikleri ve uzun dönemde turizm işletmelerinin üst pozisyonlarında yer almak istedikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğrencilerin turizm endüstrisine yönelik olumlu bir tutuma sahip oldukları, ancak sektörün genel yapısından kaynaklanan olumsuz durumların da farkında oldukları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: kariyer planlaması, turizm eğitimi, turizme yönelik tutum, turizm sektöründe çalışma isteği

UNDERGRADUATE TOURISM STUDENTS' CAREER PLANNINGS AND THEIR ATTITUDES TOWARD TOURISM SECTOR

Abstract

The career planning of tourism employees usually begin within the educational process. The aim of this study is to determine the career planning of undergraduate students in High School of Tourism and Hotel Management in Kyrgyz -Turkish Manas University. In the study, attitudes of students toward tourism industry was also analyzed. Data collected from 143 students in 3th and 4th class by a questionnaire indicate that students' desire to work in tourism industry and their general attitudes to tourism. The main results of the study indicate that students wish to pursue their career in tourist industry in the future and they wish to occupy leading positions in tourism industry in the long term. Also, positive attitude of students toward tourism industry can be noted, and they were aware of the unfavorable conditions of the tourism sector.

Keywords: Career Planning, Tourism Education, Attitude towards Tourism, Desire To Work in Tourism

1.Giriş

21.yüzyılda hızla gelişen rekabet koşullarında işletmeler yeni ve modern yönetim şekillerini tercih etmektedirler. Özellikle insan faktörünün büyük önem taşıdığı, misafir-

çalışan etkileşiminin en üst derecede olduğu turizm sektöründe, her açıdan hedeflere ulaşmak için işgücü verimliliğine büyük önem verilmesi gerektiği tartışılmaz bir konudur (Zengin vd., 2011: 217). Turizm sektöründe yeni ve dinamik bir çalışma ortamının bulunması çalışan faktörünü daha da ön plana çıkarmaktadır. Buna bağlı olarak, turizm ve daha özelden konaklama işletmelerinde çalışan faktöründen en verimli şekilde faydalanabilmek, kariyer planlamasını ve bu kapsamda çalışanların kariyer değerleri ile kariyer yolu tercihlerini dikkate almayı gerektirmektedir. Bu kavramların analizi, işletmelere çalışanlarını daha iyi anlama, onların işletme ile ilişkilerini belirleyen etkenleri kontrol edebilme olanağı sunabilir (Türkyay ve Eryılmaz, 2010: 180).

Çalışma hayatındaki değişim ve gelişmelerin, gerek kişisel düzeyde insanların meslek seçimlerinde, gerekse toplumsal düzeydeki ilişki biçimlerinde önemli etkilere sahip olması, meslek tercihleriyle ilgili araştırmaların önemini ortaya koymakta ve bu tür araştırmaların toplum ve sosyal hayatta önemli bir yer tutmasına neden olmaktadır. Diğer taraftan, günümüz iş yaşamında yer alan meslek grupları sayısının bilgi toplumuna geçiş ve sektörel çeşitlilikle birlikte giderek artış göstermesi, kişinin hangi alanda çalışmasına yönelik vereceği kararda, önemli ölçüde zorlanmasını gündeme getirmektedir (Pelit ve Öztürk, 2010: 207).

Genel olarak, insanın tüm yaşamını etkileyecek bir kararı özellikle gençlik çağında vermek durumunda kalması ise, yanlış bir karar alma endişesini de beraberinde getirebilmektedir. Söz konusu bu durum; özellikle alanıyla ilgili üst düzeyde eğitim alma ve bu doğrultuda seçtiği yüksek öğretim alanıyla ilgili iş alanlarında kariyer planlama aşamasında ya da düşüncesinde olan üniversite öğrencileri için daha da ön plana çıkmaktadır. Küreselleşen dünyada yeni gelişen iş alanlarına bağlı olarak nitelikli iş görenlerin istihdam edilmesi zorunlu hale gelmiştir. Büyüyen ve gelişen turizm endüstrisi emek yoğun bir özellik göstermektedir. Bu nedenle turizm işletmelerinde istihdam edilecek iş görenlerin nitelikleri ve kariyer beklentileri gittikçe önem kazanmaktadır. Bu noktadan hareketle, çalışmada lisans düzeyinde turizm eğitimi alan üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerin mezuniyet sonrası kariyer planları ve turizm sektörüne karşı tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

2.Kariyer Kavramı

İlk kez 1970’li yıllarda dikkate alınıp incelenmeye başlayan kariyer kavramının, günümüzde oldukça sık kullanılan, ancak tanımı üzerinde tam bir anlaşmanın sağlanamadığı ve değişik ortamlarda farklı anlamların yüklendiği bir kavram olduğu görülmektedir. Fransızca’dan “carriere” sözcüğünden dilimize geçen kariyer kavramı, Fransızca’da; meslek, diplomatik kariyer, aşılması gereken mesleki bir pozisyon, yaşamda izlenen bir yol gibi

anamlarda kullanılmaktadır (Uçar, 2010: 4). Türk Dil Kurumu sözlüğünde ise kariyer, genellikle tek bir iş alanında, dikey olarak ilerlenebilecek ve yapılan uğraşta uzmanlaşılacak işleri tanımlamaktadır (Karmer, 2011: 10). Kariyer sözcüğüne çeşitli anlamlar yüklenmiştir. Bunlardan bazıları aşağıda verilmektedir (Uzunbacak, 2004: 4).

- Kariyer, bireyin yaşamı boyunca gerçekleştirdiği etkinliklerdir.
- Kariyer, bireyin yaşamı boyunca üretken olduğu yolların çoğunluğunu harcayarak başlangıç yaptığı, geliştirdiği ve genelde çalışma hayatının sonuna kadar sürdürdüğü iş ya da meslektir.
- Kariyer, bir insanın çalışabileceği yollar boyunca, herhangi bir iş alanında adım adım sürekli ilerlemesi, deneyim ve yetenek kazanmasıdır.
- Bir psikolog gözüyle bakıldığında ise kariyer, bir bireyin işi ile ilgili pozisyonları bireysel yaşam süreci boyunca peşpeşe kullanmasıdır
- Kariyer, çalışanların iş yaşamları süresince yaptıkları işleri, iş yaşamındaki gelişme ve ilerlemeleri içeren bir kavramdır (Bingöl, 2003: 245).

Bireysel açıdan kariyer sözcüğü, bir işe sahip olmanın ötesinde bir anlam taşımaktadır. Buna göre kariyer daha çok para, sorumluluk, prestij ve mesleki saygınlık elde etmeyi ifade etmektedir. Bu anlamda kariyer, kişinin başarıma duygusu, karşılaşılabileceği olanaklar, psikolojik ödüller ve daha iyi yaşam biçimi ile ilgilidir (Sav, 2008: 5). Kişinin kariyeri; onun sadece sahip olduğu işler değil, işyerinde kendisine verilen iş rolüne ilişkin beklenti, amaç, duygu ve arzularını gerçekleştirebilmesi için eğitilmesi ve böylece sahip olduğu bilgi, yetenek ve çalışma arzusu ile o işletmede ilerleyebilmesi anlamını taşımaktadır (Beach, 2010: 20). Wilensky kariyer kavramını farklı şekilde sınıflandırmıştır. Wilensky'e göre yatay kariyer ve dikey kariyer olmak üzere iki çeşit kariyerdendir sözedilebilir. Dikey kariyer, örgüt içi hiyerarşide üst basamaklara doğru ilerleme anlamında kullanılır ve biçimsel otorite ile ilgilidir. Yatay kariyer ise prestij ve uzmanlıkla ilgilidir (Pehlivan, 2005: 37).

2.1.Kariyer Planlaması ve Süreci

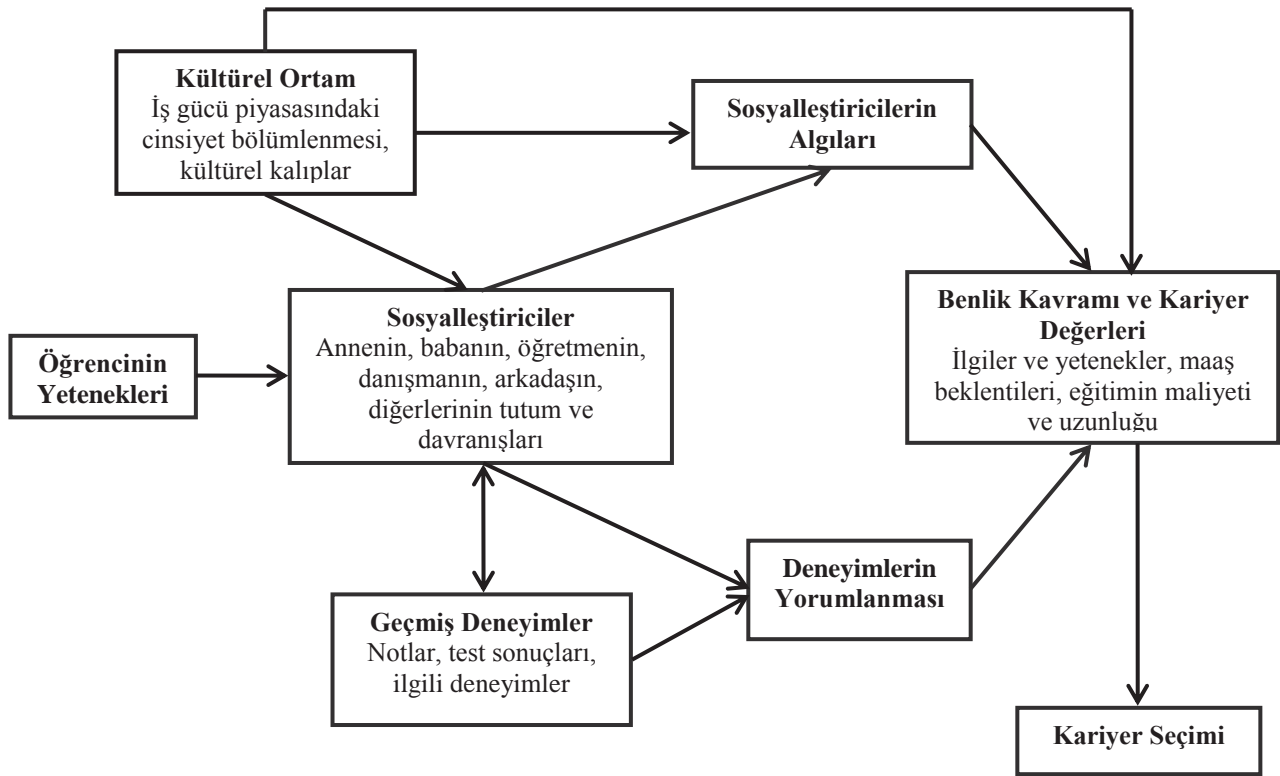
Kariyer planlaması terimi iş hayatına giriş, yeni bir işe atanma, transfer, terfi gibi kariyer seçimlerini içeren kararları ifade etmektedir. Buna bağlı olarak kariyer planlaması, bir bireyin mesleki yaşamını planlaması ile ilgilidir. Örgütsel yaşama giren bireyin kariyeri konusunda kararlardan bazıları kendisi ya da örgüt tarafından alınırken, bazıları da gerek birey gerekse örgüt tarafından ortaklaşa olarak alınmaktadır (Uzunbacak, 2004: 7).

Kariyer planlaması, bireyin bilgi, beceri ve yeteneklerinin geliştirilmesi ve motivasyonunun artırılarak kariyerinde ilerlemesinin planlanmasıdır. Bir diğer tanıma göre

ise kariyer planlaması, personelin tutum, yetenek ve amaçları çerçevesinde işleri tasarlamak için örgütler tarafından gösterilen bir çaba olarak tanımlanmıştır (Uygur, 1998: 51). Kariyer planlaması bir süreç olarak ele alındığında ise, bu süreç içerisinde çalışanların, fırsat, seçenek ve sonuçların farkına varmalarını, kariyer hedeflerini belirlemelerini, bu hedeflere ulaşmada yön ve zaman tespiti yapmalarını sağlayacak iş, eğitim ve diğer geliştirmeye yönelik faaliyetleri programlamalarını ifade etmektedir (Anafarta, 2001: 3). Yukarıda verilen kariyer planlaması tanımları incelendiğinde, kariyer planlamanın hem bireyi hem de örgütü ilgilendirdiği görülmektedir.

Kariyer planlama sürecinde birey, bu planın uygulayıcısı olmakla birlikte örgütün desteğine de ihtiyaç duymaktadır. Dolayısıyla birey ve örgüt bu süreçte farklı şekillerde fakat birlikte sorumlu olmaktadır (Uçar, 2010: 6). Kariyer seçimini etkileyen faktörlerin bilinmesi ve kariyer seçiminin bireyin yaşamını nasıl etkileyebileceğinin anlaşılması ile kişiye kariyer seçimi konusunda yardımcı olunabilmesi mümkündür (Pehlivan, 2005: 45). Meece, Parsons, Kaczala, Goff ve Futterman'ın (1982) kariyer seçimine ilişkin olarak geliştirdikleri modelde; öğrenciler kariyer seçimlerini kendilerine ve yeteneklerine ilişkin inançları ile farklı kariyerlerin göreceli değerleri hakkındaki inançlarını temel alarak belirlerler (akt: Yılmaz vd., 2012: 11).

Bir kariyerin algılanan değeri, entelektüel ilgi gibi içsel faktörlerin yanı sıra maaş beklentisi ve gelecekteki eğitimin maliyeti ve uzunluğu gibi dışsal faktörler tarafından belirlenir. Bu inançlar sırası ile; öğrencilerin geçmiş deneyimlerine (notlar, test sonuçları ve okul içi ya da dışı ile ilgili deneyimler) ilişkin yorumları ve ebeveynler, öğretmenler, danışmanlar gibi “sosyalleştiricilerin” tutum ve beklentilerine ilişkin algıları tarafından meydana getirilmektedirler. Sosyalleştiricilerin bu modelde merkezi bir konumu bulunmaktadır. Sosyalleştiriciler yalnızca tutumları ve beklentileri yoluyla öğrenci üzerinde bir etki yaratmakla kalmazlar, aynı zamanda deneyimleri öğrenciler tarafından dikkate alınır ve öğrencilerin bu deneyimleri nasıl yorumladıkları üzerinde de etkili olabilirler. Ancak bu etki tek yönlü değildir, çünkü bir öğrencinin deneyimleri aynı zamanda kendi yetenekleri tarafından da biçimlenmektedir ve öğrencinin yetenekleri ve deneyimleri, sosyalleştiricilerin öğrenciye yönelik tutumlarını ve beklentilerini biçimlendirebilir. Son olarak öğrenciler ve onların sosyalleştiricileri kültürel bir çevrede yaşamaktadırlar. Öğrencileri ve sosyalleştiricileri çevreleyen kültür, sosyalleştiricilerin tutumlarının ve beklentilerinin, öğrencilerin sosyalleştiricilere ilişkin algılarının ve kariyer değerleri hakkındaki inançlarını biçimlenmesine yardımcı olur (Meece, vd, 1982, akt: Yılmaz vd., 2012: s.11).

Şekil 1: Kariyer Seçimi Modeli.

Kaynak: Meece, Parsons, Kaczala, Goff ve Futterman, 1982 (akt: Yılmaz vd., 2012 s.11).

2.2. Turizm Sektöründe Kariyer

Turizm işletmelerinde işgörenlerin niteliğini artırmak, örgütün verimliliğini sağlayacak diğer unsurları gerçekleştirmek, personel devrini ve maliyetleri azaltmak, aidiyet duygusunu geliştirmek ve modern yönetim yaklaşımlarını uygulayabilmek için kariyer planlamasına ihtiyaç bulunmaktadır (Zengin vd, 2011: 218). Turizm sektörü, hizmet sektörünün bir alt dalıdır. Çok çeşitli hizmetlerin bir arada, tek bir turistik ürün olarak sunulması nedeniyle değişik uzmanlık alanlarından kişilerin istihdam edilmesi gerekmektedir. Turizm işletmelerinde çalışanların bir kısmı, alt kademelerden başlayarak belirli bir noktaya gelmişlerdir. Bir kısmı ise, herhangi bir seviyede turizm eğitimi aldıktan sonra sektöre girmiştir. Bu durum “okullu-alaylı” ayrımını kariyer hedefi açısından engel teşkil eder bir boyuta taşıyabilmektedir (Gürkan, 2005).

Turizmin emek-yoğun bir sektör olması nedeniyle, personelin eğitimi sektörün başarısı açısından önemlidir. Personelin eğitimi turizmde hizmet kalitesinin artırılması ile doğrudan ilgili, hizmet kalitesindeki artış ise rekabette başarı ile doğrudan ilgilidir (Duman vd., 2006:51). Turizm eğitiminin temel amacı, turizm endüstrisinde iş görece elemanlara temel eğitim vermek, tüm eğitim alanlara turizm bilinci ve felsefesini kazandırmak, yönetim tekniklerini öğretmek ve yeni kavram, fikir veya teknolojiyi anlayabilecek üst düzey turizm

profesyonellerini yetiştirmektedir. (Erdoğan ve Yılmaz, 2012: 835). Kozak'a (2009: 2) göre lisans düzeyindeki turizm eğitiminin temel amacı, turizm sektörüne bilgili, yabancı dil bilen, yetkin bireyler yetiştirmektir. Başka bir ifadeyle bu kurumlar, turizm sektöründe yer alan işletmelere yönetici veya yönetici adaylarını yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

Günümüz turizm işletmeleri değişen çevre koşullarının yaratmış olduğu yeni durumlara uyabilmek, rekabet avantajlarını arttırmak amacıyla değişimi yönetmek durumundadırlar. Türkiye Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından açıklanan 2013 yılı Nisan ayı verilerine göre turizm sektöründe sigortalı olarak çalışanların sayısı %17 dolayında artış göstermiştir. 2012 yılında 715 bin olan çalışan sayısı, 2013 yılında 838 bine yükselmiştir. 2013 yılı değerlerine göre; turizmin ülke istihdamındaki payı %6,2'den %6,8'e çıkmış olup, turizm şirketlerinin toplam kayıtlı şirket içindeki payı da %6,8'den %7,3'e yükselmiştir (TUYED, 2014).

Sektörün, siyasi ve ekonomik koşullara duyarlı olması sebebiyle işletmelerde doluluk oranı yıldan yıla ciddi değişimler gösterebilmekte ve durgunluk dönemlerinde istihdamda önemli daralmalar gözlenmektedir. Bunun yanında, turizmin zaman olarak yoğunlaşması da, yıl içinde belli dönemlerde işletmelerin faaliyetlerini artırmaktadır. Bu nedenle, işletmeler sezonluk personel çalıştırma yolunu tercih etmektedirler (Türkay ve Eryılmaz, 2010: 184). Ayrıca, sektörün mevsimlik olma özelliği de dinamizmi hızlandırmakta ve kişilerin kariyer yaşamları oldukça kısa sürmekte sonuçta, işletmelerin kariyer planlama ile ilgili ihtiyaca cevap verebilme süreleri kısalmaktadır. Bu nedenle, işletme yöneticileri çoğu kez kariyer planlama sistemini kurmakta çekingen davranmakta ya da başarılı olamamaktadır. (Kozak, 1999: 54). Turizm sektöründe geçici istihdam oranı, diğer sektörlerle karşılaştırıldığında oldukça yüksek seviyededir. Bu faktörlere bağlı olarak da, sektör genelinde sağlıklı bir istihdam yapısı bulunmamakta, çalışanlar her an işsiz kalma tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu tehlikeyi sürekli hisseden bir çalışan, sağlıklı bir kariyer planlaması yapamamaktadır Bu tür olumsuzlukların etkisiyle turizm sektörü toplum tarafından olumsuz algılanmakta ve insanların turizm sektörünü gelecek vaat eden bir iş kolu olarak görmeleri engellenmektedir (O'Leary ve Deegan, 2005: 421).

Turizm işletmeleri açısından kariyer planlama incelendiğinde, gerek hizmet kalitesinin, işgücü verimliliğinin, müşteri tatmininin artırılması, işgücü planlamasının sağlanması ve işgören devir hızının azaltılması gibi örgütsel nedenler, gerekse işgörenlerin işinde motive olması, işlerinden yüksek düzeyde tatmin olması gibi bireysel nedenlerden dolayı büyük önem taşımaktadır (Tarlan ve Tütüncü, 2001: 142). Özellikle konaklama işletmelerinde başarının en önemli unsuru çalışanlarının kalitesi ile ilgili olduğundan,

motivasyonu yüksek ve işletmelerine bağlı çalışanlar yaratmak ve onları işletmede tutundurmak gün geçtikçe önem kazanmaktadır (Küçükusta, 2007: 198). Bu nedenle, hizmet sektörünün önemli bir bileşeni olan konaklama işletmelerinde işgörenlerin tutum ve davranışları, başta müşteri tatminin sağlanması sebebiyle kariyer yönetimi kavramı üzerinde önemle durulmasını gerektirmektedir (Kılıç ve Öztürk, 2009: 46).

Turizm eğitimi alan öğrenciler sektörün potansiyel birer temsilcisi durumundadırlar. Turizm eğitimi veren kurumların sayısındaki artış, mezunların sayısındaki artışa yansımaya rağmen, sektörde istihdam edilen turizm eğitimi almış personel sayısına yansımaması diğer bir sorunu oluşturmaktadır (Baltacı vd., 2012: 18). Çünkü turizmle ilgili meslek ve meslekte çalışanlar, eğitilmiş iş görenler ve mezunlar herhangi bir yasal düzenlemeyle korunmamaktadır (Mısırlı, 2002: 41). Bu nedenlerden dolayı mezunlar turizm sektöründe kariyer yapmakta zorlanmakta ve başka sektörlere yönelmektedir.

3.Öğrencilerin Turizme Yönelik Tutumları

Turizm eğitimi alan öğrencilerin, turizme yönelik tutum ve algılarının belirlenmesine yönelik de bir çok çalışma yapılmıştır. Örneğin, Kuşluvan ve Kuşluvan (2000) tarafından yapılan bir çalışmada, turizm öğrencilerinin turizm endüstrisine yönelik tutumları kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Öğrencilerin turizm endüstrisine yönelik tutumları dokuz başlıkta toplanmıştır. Çalışmada öne çıkan bulgular; öğrencilerin %68,7'sinin eğitimin ilk yılında turizm endüstrisinde çalışma niyetinin olduğu, %42,5'u turizm endüstrisinin çalışma koşulları hakkında bilgi sahibi olduğu belirlenmiştir. Ayrıca çalışmada öğrencilerin turizm endüstrisine bağlantısının çok zayıf olduğu belirtilmektedir.

Kozak ve Kızılırmak'ın (2001) ön lisans düzeyinde turizm eğitimi almakta olan öğrenciler üzerinde yaptıkları çalışmada da öğrenciler, turizm sektöründeki işlerin saygınlığı konusunda olumsuz tutuma sahip olduklarını belirtmişlerdir. Araştırma kapsamında cinsiyet, mezun olunan orta öğretim kurumu ve bulunulan bölümün üniversite sınavındaki tercih sıralamasının sektöre yönelik tutumlar üzerinde önemli derece farklılık yaratmadığı saptanmıştır.

Birdir (2002) turizm ve otel işletmeciliği eğitimi alan lisans öğrencilerin sektörde çalışmayı tercih etmeme nedenlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan çalışmasında; sektörde çalışmayı tercih etmeme nedenlerinin başında “ücretlerin düşük olması” ve “verilen eğitimin bu karmaşık sektörde başarılı olmak için yetersiz olması”ni tespit etmiştir. “İş güvencesi ve çalışma garantisi olmaması”, “dışsal faktörlere bağlı (terör, siyasi istikrar vb) riskin yüksek

oluşu”, “sektördeki işlerin ileriki yaşantıya uygun olmaması” ve “sektördeki işlerin kişiye prestij kazandırmaması” ise sektörde çalışmamanın diğer nedenleri olarak belirlenmiştir

Turizm eğitimi alan öğrencilerin sektörde çalışmaya yönelik tutumlarının ölçüldüğü bazı araştırmalarda sektöre yönelik olumlu tutumlar bulunmuştur. Chen ve diğerleri (2000) tarafından Tayvan’daki üniversitelerde yapılan bir araştırmada öğrencilerin %70,1’lik bir bölümünün sektöre yönelik tutumunun olumlu olduğu ve bu kişilerin turizm sektöründe çalışmak istedikleri ortaya çıkmıştır (Akt: Choy, 1995).

Duman ve diğerleri (2006) tarafından lise, ön lisans ve lisans düzeyinde turizm eğitimi almakta olan öğrenciler üzerinde yapılan bir çalışmada, öğrenciler sektördeki çalışma şartlarını olumsuz olarak değerlendirmesine rağmen, öğrencilerin %68’lik bir bölümü geleceğini turizm sektöründe gördüğünü belirtmiştir.

Bazı araştırmalar turizm sektöründe çalışmaya yönelik olumlu tutumlar olduğunu ortaya koysa da araştırmaların büyük bir çoğunluğu turizm eğitimi alan kişilerin sektöre yönelik olumsuz tutum içinde olduğunu ve sektörde çalışmak istemediklerini ortaya koymaktadır.

4.Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın evrenini, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Yüksek Okulu bünyesinde dört yıllık eğitim veren, Turizm ve Otel İşletmeciliği, Yiyecek İçecek İşletmeciliği, Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği bölümlerinin 2013-2014, 2014-2015 eğitim-öğretim yıllarında mezun olması planlanan 3. ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bölümlerde dönem uzatan öğrencilerle birlikte toplam 151 öğrencinin kayıtlı olduğu belirlenmiştir. Turizm ve Otel İşletmeciliği bölümünde 58, Yiyecek İçecek İşletmeciliği bölümünde 54, Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği bölümünde 39 öğrencinin kaydı bulunmaktadır. Bu bağlamda toplam 151 anket dağıtılmış olup 143 anket geri dönmüştür. Geçerli anket sayısına bakıldığında evrenin %95’inden bilgi alınmıştır. Araştırmanın soru formu, Dinçer, Akova ve Kaya’nın (2013) çalışmalarında uyguladıkları ölçekten yararlanılarak hazırlanmıştır. Anket uygulama aşamasında ilgili bölümlerde görev alan akademik personelin desteğinden yararlanılmıştır. Anket öğrencilerin demografik özellikleri ve gelecekte kariyerlerine ilişkin sorular ile turizm endüstrisine yönelik tutumlarını ölçmeye uygun beşli likert ölçekli sorulardan oluşmaktadır. Toplam 55 sorudan oluşan ankette, 5’li likert ölçeği ile verilen ifadeler “kesinlikle katılmıyorum=5”, “katılıyorum=4”, “biraz katılıyorum=3”, “katılmıyorum=2” ve “kesinlikle katılmıyorum=1” olarak

derecelendirilmiştir. Uygulanan anketlerin tamamı değerlendirilebilir nitelikte olup SPSS istatistik programı ile analiz edilmiştir.

5. Araştırmanın Bulguları ve Değerlendirme

Betimsel istatistikler, Frekans tabloları, Çapraz Tablo (Crosstabs) ve Ki-Kare (Chi-Square) testi uygulanarak araştırma verileri yorumlanmıştır. Araştırma kapsamında toplanan veriler belirtilen istatistiksel yöntemler kullanılarak analiz edilmiş olup araştırma hipotezleri sınanmaya çalışılmıştır.

Bir araştırmanın güvenilirliği, yani bir ölçüm sürecinde ölçüm işleminin tekrarlanabilirliği ya da tekrarlardaki tutarlılık önemlidir (Alpar, 2010). Bu yüzden ölçeğinin güvenilirliği test edilmiş ve genel güvenilirlik katsayısı (Cronbach Alfa) $\alpha=0,838$ olarak bulunmuştur. Bu bulguya dayanarak araştırma ölçeğinin oldukça yüksek güvenilirliğe sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 1: Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Cinsiyet				Yaş							
Bay		Bayan		18-20		21-23		24-26		27+	
N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
55	38,5	88	61,5	43	30,1	95	66,4	5	3,5	-	,0
Bölüm						Turizm Bölümü Tercih Sıralaması Aralığı					
Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü		Yiyecek İçecek İşletmeciliği Bölümü		Seyahat İşl.ve Turizm Rehberliği Bölümü		1-3		4-6		7-10	
N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
58	40,6	53	37,1	32	22,4	123	86,0	15	10,5	5	3,5
Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu'nu gönüllü olarak mı seçtiniz?				Turizm Sektöründe Çalışan Akraba Veya Arkadaşınız Var mı?				Turizm Sektöründe Kariyer Yapmak İstiyor- musunuz?			
Evet		Hayır		Evet		Hayır		Evet		Hayır	
N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
124	86,7	19	13,3	44	30,8	99	69,2	124	86,7	19	13,3

Tablo 1 incelendiğinde ankete katılan öğrencilere ait demografik verilerin frekans analizi sonuçları yer almaktadır. Ankete katılan öğrencilerin %61,5'i bayan, %38,5'i ise erkeklerden oluşmaktadır. Katılımcıların yaş dağılımında öğrencilerin büyük bir kısmının 21-23 yaş aralığında dağılım gösterdiği görülmektedir. Öğrenciler, eğitim gördükleri bölümler açısından incelendiğinde ise ankete katılan Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği Bölümü öğrenci sayısının diğer bölümlerin öğrenci sayılarına göre çok düşük olduğu dikkat çekmektedir. Üniversite tercih sıralamasında turizm programının öğrenciler tarafından 1-3 (%86) aralığında olduğu ve bilinçli tercih edildiği söylenebilir. Öğrencilerin turizm

programını gönüllü olarak seçtiği (%86,7), gönülsüz seçenlerin ise oldukça az olduğu (%13,7) görülebilir. Öğrencilerinin büyük bir kısmının (%69,2) turizm sektöründe çalışan akraba veya arkadaşının olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (86,7) turizm kariyerlerine devam etmek istediğini belirtmişken, çok az bir kısmı (13,3) ise kariyer yapmak istemediğini belirtmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu'nu Seçme Nedenleri

Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu'nu seçme nedeniniz?											
Puanıma göre		Meslek Sevgisi		Geçerli Meslek		Başka seçeneyim yoktu		Yakınlarının tavsiyesiydi		Toplam	
N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
38	26,6	52	36,4	20	14,0	10	7,0	22	15,4	143	100

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu'nu seçme nedenlerinin başında meslek sevgisi (36,4) ve üniversite giriş sınavındaki aldıkları puanlar (26,6) etkili olmuştur. Ayrıca öğrencilerin %15,4'ü yakınlarının tavsiyeleriyle Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu'nu tercih etmişlerdir.

Tablo 3: Eğitim Görülen Bölüm ve Çalışmak İstenilen Alan Karşılaştırması

	Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü		Yiyecek İçecek İşletmeciliği Bölümü		Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği Bölümü		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Ön Büro	43	74,1	14	24,1	1	1,3	58	40,6
Yiyecek İ.İ.	2	8,7	21	91,3	0	,0	23	16,1
Mutfak	0	,0	9	17,0	0	,0	9	6,3
Seyahat A. ve R.	2	6,1	4	12,1	27	81,8	33	23,1
Kat Hizmetleri	2	3,4	0	,0	0	0,	2	1,4
Diğer	9	6,3	5	3,5	4	2,8	18	12,6

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin eğitim aldıkları bölümler ile çalışmayı arzu ettikleri alanlar arasında paralellik olduğu görülmektedir. Öğrencilerin ileriki yıllarda eğitim görmüş oldukları bölümlerle bağlantılı alanlarda kariyer yapmak istedikleri söylenebilir. Dikkat çekici bir başka nokta ise Turizm ve Otel İşletmeciliği bölümü öğrencilerinin haricinde Yiyecek ve İçecek İşletmeciliği bölümünde okuyan öğrencilerin de ön büro alanında çalışmak istemesidir. Ayrıca öğrencilerin tamamına yakınının mutfak ve kat hizmetleri departmanlarında çalışmak istemedikleri görülmektedir. Bunun sebebi mutfak ve kat hizmetleri departmanlarının, çalışma şartlarının diğer departmanlara göre zor olmasıyla

birlikte ön büro alanında kariyer olanağının daha geniş olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 4: Öğrencilerin 5 ve 15 Yıllık Süreçteki Kariyer Beklentileri

	Üst Kademe		Orta Kademe		Alt Kademe		Hiç Biri	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Turizm Sektöründe Önümüzdeki 5 Yıl'da Kendinizi Nerede Görüyorsunuz?	57	39,9	78	54,5	-	-	8	5,6
Turizm Sektöründe Önümüzdeki 15 Yıl'da Kendinizi Nerede Görüyorsunuz?	131	91,6	3	2,1	1	7	8	5,6

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin yarısından fazlası (%54,5) turizm sektöründe önümüzdeki beş yılda kendilerini orta kademe görmektedirler. Uzun dönemde ise öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%91,6) turizm sektöründe kendilerini üst kademe olabileceklerini düşünmektedirler. Ayrıca öğrencilerin küçük bir yüzdesi önümüzdeki beş ve on beş yılda kendilerini hiçbir kademe görmemeleri öğrencilerin turizm sektöründe yer almak istemedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 5: Cinsiyet ve Kariyer Yapma İsteği Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Turizm sektöründe kariyer yapmak istiyor musunuz?				Toplam		Ki-Kare Testi		
	Evet		Hayır				K ²	df	p
	N	%	N	%	N	%			
Bay	46	83,6	9	16,4	55	38,5	,734	1	,270
Bayan	78	88,6	10	11,4	88	61,5			
Toplam	189	86,7	19	11,3	143	100			

Tablo 5 incelendiğinde erkek öğrencilerin %83,6'sı turizm sektöründe kariyer yapmak istediklerini belirtirken, %16,4'ü ise turizm sektöründe kariyer yapmak istemediklerini belirtmişlerdir. Bayan öğrencilerin ise %88,6'sı turizm sektöründe kariyer yapmak istemektedirler, bayan öğrencilerin düşük bir bölümü (%11,4) turizm sektöründe kariyer yapmak istemediğini belirtmişlerdir. Toplamda ise öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (%86,7) turizm sektöründe kariyer yapmak istemeleri ülkedeki turizm sektörünün gelişimi açısından önemli bir bulgudur. Uygulanan Ki-Kare (Chi-Square) testinin sonucuna göre $p=,270 > 0,05$ ' den büyük olduğu için cinsiyet ile kariyer yapma isteği arasında anlamlı bir ilişki söz konusu değildir.

Tablo 6: Eğitim Görülen Bölüm ve Kariyer Yapma İsteği Arasındaki İlişki

Eğitim Görülen Bölüm	Turizm sektöründe kariyer yapmak istiyor musunuz?				Toplam		Ki-Kare Testi		
	Evet		Hayır				K ²	df	p
	N	%	N	%	N	%			
Turizm ve Otel İşl.	53	91,4	5	8,6	58	40,6	1,876	2	,391
Yiyecek ve İçecek İşl.	44	83,0	9	17,0	53	37,1			
Seyahat İşl. ve T. R.	27	84,4	5	15,6	32	22,4			
Toplam	124	86,7	19	13,3	143	100			

Tablo 6 incelendiğinde Turizm ve Otel İşletmeciliği bölümünde eğitim gören öğrencilerin %91,4'ü turizm sektöründe kariyer yapmak istediklerini belirtirken, %8,6'sı ise turizm sektöründe kariyer yapmak istemediklerini belirtmiştir. Yiyecek ve İçecek İşletmeciliği bölümünde eğitim gören öğrencilerin %83'ü turizm sektöründe kariyer yapmak istemektedirler, öğrencilerin %17'si ise turizm sektöründe kariyer yapmak istediğini belirtmiştir. Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği bölümü öğrencilerinin ise %84,4'ü turizm sektöründe kariyer yapmak istemekte, %15,6'sı ise turizm sektöründe kariyer yapmak istememektedirler. Toplamda ise öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%86,7) turizm sektöründe kariyer yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Ki-Kare (Chi-Square) testinin sonucuna göre $p=,391 > 0,05$ ' den büyük olduğu için eğitim görülen bölümlere göre kariyer yapma isteği arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 7: Üniversite Öğrencilerinin Geleceğe Dair Planları ve Kaygıları

İfadeler	N	Ortalama	St.Sapma
Turizm sektöründe çalışmaya devam etmek istiyorum	142	4,14	1,102
Turizm sektöründe çalışmayı düşünmüyorum	140	2,54	1,505
Aile şirketine çalışmayı düşünüyorum	140	2,68	1,171
Mezuniyet sonrası ne yapacağıma daha karar vermedim	141	2,13	1,294
Mezun olduktan sonra iş bulamama ihtimali beni korkutuyor	142	2,69	1,395
İleride ailemi geçindirememekten korkuyorum	139	2,48	1,218
Mezuniyet sonrasında tam olarak ne yapacağımı bilmiyorum	141	2,21	1,268

Tablo 7 incelendiğinde öğrencilerin mezun olduktan sonra turizm sektöründe çalışmaya devam etmek istediği ve mezuniyet sonrasında ne yapacağına dair kariyer planlarının olduğu anlaşılmaktadır. “Turizm sektöründe çalışmaya devam etmek istiyorum” ifadesi ile ilgili öğrencilerin puan ortalaması oldukça yüksek ($Ort. = 4,14$, $ss. = 1,102$) iken, “Turizm sektöründe çalışmayı düşünmüyorum” ifadesine verdikleri cevapların puan

ortalaması ($Ort.=2,54$, $ss.=1,505$) orta seviyededir. Öğrencilerin mezuniyet sonrası bir aile şirketinde çalışmak gibi bir düşünceye de uzak oldukları görülmektedir. “Mezuniyet sonrası ne yapacağıma daha karar vermedim” şeklindeki bir ifade ile ilgili puan ortalaması ($Ort.=2,13$, $ss.=1,294$) ile “Mezuniyet sonrasında tam olarak ne yapacağımı bilmiyorum” ifadesine yönelik puan ortalamasının ($Ort.=2,21$, $ss.=1,268$) orta seviyede olması, öğrencilerin mezuniyet sonrası ne yapmak istedikleri konusunda fazla kaygı duymadıklarını göstermektedir. Benzer şekilde, öğrencilerin mezuniyet sonrasında iş bulamama ($Ort.=2,69$, $ss.=1,395$) ve ileride ailesini geçindirememesi ($Ort.=2,48$, $ss.=1,218$) gibi konularda da fazla endişe duymadıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 8: Öğrencilerin Turizm Sektörüne Yönelik Tutumları

İfadeler	N	Ortalama	St. Sapma
Yurt dışına çıkma fırsatı sunmaktadır	143	4,35	,816
Turizmde farklı milletlerden insanlarla tanışmak mutlu edici bir tecrübedir	142	4,30	,966
Turizm endüstrisinde çalışmak ilgi çekicidir	143	4,21	1,020
Turizm sektörü yeteneklerimi kullanabilme imkanı sağlamaktadır	143	4,10	,833
Turizm sektörü çalışanlara kariyer imkânı sağlamaktadır	143	4,08	,873
Topluma fayda sağlayabileceğim bir meslektir	143	4,06	,944
Sorumluluk veren bir meslektir	143	4,06	,944
Her alanda iş bulma imkânı sunmaktadır	143	4,03	,919
Turizm endüstrisinde çalışmaktan mutluyum	143	4,02	1,051
Turizmi bir kariyer yolu olarak seçmemden dolayı çok mutluyum	143	3,97	,996
Turizmde çalışanlar iyi paralar kazanmaktadır	143	3,93	1,012
Yöneticiler kişisel kariyer gelişimine destek vermektedir	143	3,93	,983
Turizm işletmeciliği eğitimi almam kariyer gelişiminde doğru bir karardır	143	3,82	,997
Yüksek nitelikli iş yapma donanımı mevcuttur	143	3,81	1,000
Turizmde düzensiz ve uzun çalışma saatleri vardır	143	3,80	1,148
Teknoloji kullanım kolaylığı vardır	143	3,78	1,008
Turizmde cinsiyet ayrımcılığı yoktur	143	3,76	1,127
Turizm endüstrisinde terfi olanakları memnun edicidir	143	3,76	,973
Turizm itibarlı bir meslektir	143	3,71	,985
Turizm işletmelerinde iş yükü oldukça fazladır	143	3,61	1,048
Turizm endüstrisinde teori ve pratik farklılık göstermektedir	143	3,61	1,163
Turizm endüstrisinde kariyer yapmak diğer sektörlerle kıyasla daha k.	143	3,44	1,018
Turizm işletmelerinde işten keyfi çıkarmalar olabilmektedir	143	3,43	1,038
Turizmin mevsimsel olması kariyerim açısından sakınca yaratmaktadır	143	3,40	1,022
Turizmde iş güvenliği riski çok yüksektir	143	3,38	1,192
Çalışma koşulları aile yaşamını olumsuz etkilemektedir	143	3,35	1,096
Çalışanlara sunulan yemekhane, yatakhane vb imkânları iyi durumdadır	143	3,34	1,138
Eğitimsiz insanlar önemli pozisyonlarda görev alabilmektedir	143	3,32	1,351

Turizm endüstrisinde kurumsallaşmış bir yapı mevcut değildir	143	3,31	1,064
Turizm işletmelerinde hakkaniyetli terfi anlayışı düşüktür	143	3,30	1,042
Turizm endüstrisinde sosyal güvence eksiktir	143	3,20	1,248
Turizmde çalışmak gelecek garantisini sağlamaz	143	3,12	1,219
Turizmde iş gören hakları yeterli seviyede gelişmemiştir	143	3,12	1,196
İnsanlar tatildeyken onlara hizmet etmek güzel değildir	143	3,10	1,235
Çalışanların eğitim seviyesi genelde düşüktür	143	3,06	1,260
Turizm endüstrisi kırılgan bir yapı göstermektedir	143	2,91	1,180
Turizm işletmelerin toplum nezdinde kötü imajı vardır	143	2,86	1,148
Kendini geliştirme imkânları azdır	143	2,67	1,304

Araştırmaya katılan öğrencilerin genel olarak turizm sektörüne yönelik tutumlarına ilişkin elde edilen bulgular Tablo 8’de verilmiştir. Tablo 8 incelendiğinde öğrencilerin turizm sektörüne yönelik genelde olumlu bir tutuma sahip oldukları görülmektedir. Öğrencilerin özellikle turizm ‘Yurt dışına çıkma fırsatı sunmaktadır’ (*Ort.= 4,35, ss.= ,816*), ‘Turizmde farklı milletlerden insanlarla tanışmak mutlu edici bir tecrübedir’(*Ort.=4,30, ss.=,966*), ‘Turizm endüstrisinde çalışmak ilgi çekicidir’(*Ort.=4,21, ss.=1,020*), ‘Turizm sektörü yeteneklerimi kullanabilme imkânı sağlamaktadır’(*Ort.=4,10, ss.=,833*), ‘Turizm sektörü çalışanlara kariyer imkânı sağlamaktadır’(*Ort.=4,08, ss.=,873*) vb. ifadelerine yönelik verilen cevaplarda turizm sektörüne yönelik olumlu tutumlarının olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra öğrenciler ‘Turizmde düzensiz ve uzun çalışma saatleri vardır’(*Ort.=3,80, ss.=1,148*), ‘Turizm işletmelerinde iş yükü oldukça fazladır’(*Ort.=3,61, ss.=1,048*), ‘Turizm endüstrisinde teori ve pratik farklılık göstermektedir’(*Ort.=3,61, ss.=1,163*), ‘Turizm işletmelerinde işten keyfi çıkarmalar olabilmektedir’ (*Ort.=3,43, ss.=1,1,038*), ‘Çalışma koşulları aile yaşamını olumsuz etkilemektedir’ (*Ort.=3,35, ss.=1,1,096*) gibi turizm sektörünün yapısıyla ilgili ve öteden beri varlığı bilinen birtakım olumsuz özelliklerin farkındadırlar.

Sonuç ve Öneriler

Bireylerin kendilerine kariyer alanı olarak seçecekleri alanı etkileyen birçok faktörler (aile, çevre, yetenek, alınan eğitim vb.) olmakla birlikte, özellikle üniversite düzeyinde belirli bir alanda eğitim-öğretim alan bireyin, ileride eğitim-öğretim gördüğü alanda kariyer yapmaya bakış açısı ayrı bir önem taşımaktadır. Eğitim seviyesi olarak en üst düzeyde örgütlenmiş bir kurum olarak üniversiteler, bireylerin kariyer tercihlerinde ve yönlendirmelerinde büyük etkilere sahiptir. Günümüzde çeşitli sektörlerde belirli kariyer basamaklarında çalışan bireylerin üniversitede aldıkları eğitim alanlarına bakıldığında, söz

konusu kişiler içerisinde, üniversitedeki eğitim alanlarının; çalıştıkları sektörlerden farklı bir alan olduğu görülmektedir. Turizm sektörü için de bu durumun aynı olduğunu söylemek mümkündür. Turizm alanında üniversite düzeyinde eğitim almakta olan ve mezun olan bireyler üzerinde gerçekleştirilen araştırmalarda (Kozak, 1999; Kuşluyan ve Kuşluyan, 2000; Kozak ve Kızıllırmak, 2001) söz konusu kişilerin, turizm sektöründe kariyer yapmaya pek de sıcak bakmadıklarına yönelik bulgular elde edilmiştir. Bu durum turizm sektörünün yıldan yıla değişkenlik göstermesinden ve turizm sektöründe çalışanların yasalar tarafından korunmamasından kaynaklandığı söylenebilir. Ayrıca bugüne kadar üniversite düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm işletmeciliği alanında kariyere bakış açıları ve tutumları ile ilgili değerlendirmeler birçok araştırmacı tarafından ele alınmış ve çeşitli faktörler (ücret, terfi olanakları, çalışma koşulları, çalışma saatleri, toplumsal saygınlık, iş güvencesi vb.) itibari ile, öğrenciler tarafından çoğunlukla olumsuz algılamaları içeren sonuçlara ulaşılmıştır.

Bu çalışmada ise Türkiye’de yapılan çalışmaların tam aksine Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu 3. ve 4. sınıf öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (%86.7) turizm sektöründe kariyer yapmak istedikleri görülmektedir. Turizm endüstrisinde öğrencilerin kariyer yapma oranının artmasının arkasında ülkedeki turizm sektörünün gelişim göstermesi ve Turizm ve Otelcilik Yüksekokullarına olan ilginin artması etkili olduğu söylenebilir. Gelecek beş ve onbeş yıllık süreçte, öğrencilerin kendilerini kısa dönemde büyük bir kısmının orta kademedede, uzun dönemde ise çoğunluğun üst kademedede görmek istemeleri kariyer planlaması ve turizm işletmeleri açısından önemli bir bulgudur.

Öğrenciler eğitim aldıkları bölümler ile çalışmayı arzu ettikleri alanlar arasında uyum bulunmaktadır. Öğrenciler gelecekte kendi alanlarında kariyer yapmak istemektedirler. Fakat ön büro departmanı %40,6’lık yüzde ile diğer iki bölüm öğrencileri tarafından da ilgi çekici gelmekte olup, çalışmak istenilen alanların arasında en başta yer almaktadır. Bunun sebebi konaklama işletmelerinde mutfak ve kat hizmetleri departmanlarının, çalışma koşullarının diğer departmanlara göre ağır olmasıyla birlikte ön büro departmanında kariyer olanağının daha geniş olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Uygulanan Ki-Kare (Chi-Square) testinin sonuçlarına göre cinsiyet ve eğitim görülen bölüm değişkenleri ile kariyer yapma isteği arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu’nda eğitim gören 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun turizm sektörüne karşı olumlu bir tutum sergilemesi Kırgızistan turizm sektörünün geleceği açısından önemli bir bulgudur. Turizm endüstrisinin gelişmesinin, işletmelerin kurumsallaşması ve profesyonel bir yönetim

anlayışına doğru bir gelişim göstermesinin Turizm ve Otelcilik Yüksekokullarında eğitim gören kalifiyeli turizmciler tarafından gerçekleştirileceği söylenebilir.

Kaynaklar

- Anafarta, N. (2001). Orta Düzey Yöneticilerin Kariyer Planlamasına Bireysel Perspektif. *Akdeniz University Faculty of Economics & Administrative Sciences Faculty Journal*, 1(2), 115-127.
- Baltacı, F., Üngüren, E., Avsallı, H., ve Demirel, H. N. (2012). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Eğitim Memnuniyetlerinin ve Geleceğe Yönelik Bakış Açılarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 4(1), 17-25.
- Beach, D.S. (1980). *The Management of People at Work*, McMillan Publishing Co. Inc. New York
- Bingöl, D. (2003). *İnsan Kaynakları Yönetimi*, İstanbul 5. Baskı, Beta Yayınevi.
- Birdir, B. (2002). Turizm ve otel işletmeciliği eğitimi alan lisans öğrencilerinin turizm endüstrisinde çalışmayı tercih etmemelerinin temel nedenleri: Bir nominal grup tekniği araştırması, *Turizm Eğitimi Konferans-Workshop Turizm Bakanlığı Turizm Eğitim Genel Müdürlüğü*, 495-504.
- Choy, D. J. L. (1995). The quality of tourism employment, *Tourism Management*, 16(2), 129-137.
- Dale S. B. (1980). *The Management Of People at Work*, *McMillan Publishing Co.*, New York. s. 20.
- Dinçer, F. İ., Akova, O. ve Kaya, A. G. F. (2012). Meslek Yüksekokulu Turizm Ve Otel İşletmeciliği Programı Öğrencilerinin Kariyer Planlaması Üzerine Bir Araştırma: İstanbul Üniversitesi Ve Gümüşhane Üniversitesi Örneği, *3. Uluslararası Meslek Yüksekokulu Sempozyumu Bildirisi*, 42-56.
- Duman, T., Tepeci, M. ve Unur, K. (2006). Mersin’de Yükseköğretim ve Orta Öğretim Düzeyinde Turizm Eğitimi Almakta Olan Öğrencilerin Sektörün Çalışma Koşullarını Algılamaları ve Sektörde Çalışma İsteklerinin Karşılaştırmalı Analizi, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 17(1), 51-69.
- Erdinç, S.B. ve Yılmaz, G. (2012). Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilere Yönelik Betimleyici Bir Araştırma: Turizm, Turist Ve Antalya İle İlgili Görüşleri, *13. Ulusal Turizm Kongresi*, 833-844.
- Gürkan, A., (2005). *Alaylı –Mektepli* <http://www.turizm gazetesesi.com/articles/article.aspx?id=19485> (erişim, 18.02.2014).
- Karmer, (2011). *Kariyer Planlama Ve Geliştirme El Kitabı*, Ankara, Turgut Özal Üniversitesi Kariyer Planlama Uygulama Ve Araştırma Merkezi.
- Kılıç, G. ve Öztürk, Y. (2009). Kariyer Yönetimi: Beş Yıldızlı Otellerde Bir Uygulama, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 20(1), 45-60.
- Kozak, M. A. ve Kızıllırmak, İ., (2001). Türkiye’de Meslek Yüksekokulu Turizm-Otelcilik Programı Öğrencilerinin Turizm Sektörüne Yönelik Tutumlarının Demografik Değişkenlere Göre Değişimi: Anadolu, Akdeniz ve Karadeniz Teknik Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 9-16.
- Kozak, M.A., (1999). Konaklama Sektöründe Kariyer Planlama Yöntemleri Ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar Üzerine Bir Araştırma, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, (10), 9-16.
- Kozak, A.M. (2009). Akademi Turizm Eğitimi Üzerine Bir Durum Analizi, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)*, (22), 1-20.
- Kuşluvan, S. ve Kuşluvan, Z., (2000). Perceptions and Attitudes of Undergraduate Tourism Students Towards Working in the Tourism Industry in Turkey, *Tourism Management*, 21(3), 251-269.
- Küçükusta, D. (2007). *Konaklama İşletmelerinde İş-Yaşam Dengesinin Çalışma Yaşamı Kalitesi Üzerindeki Etkisi*, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Mısırlı, İ. (2002). Turizm Sektöründe Meslek Standartları ve Mesleki Belgelendirme Sistemi (Sertifikasyon), *Anatolia: Turizm Araştırma Dergisi*, 13(1), 39-55.
- O’leary, S. ve Deegan, J. (2005). Career Progression of Irish Tourism and Hospitality Management Graduates, *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 17(5), 421-432.
- Pehlivan, H. (1994). Eğitim Bilimleri Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Bölümlere Yönelik Tutumları, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 49-53.
- Pelit, E. ve Öztürk, Y. (2010). Kariyer Tercihinde Kişisel Değişkenlerin Rolü: Turizm Ve Öğretmenlik Eğitimi Alan Öğrenciler Üzerine Bir Araştırma, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(17), 207-234.
- Sav, D. (2008). *Bireysel Kariyer Planlamada Etkili Olan Faktörler Ve Üniversitelerin Etkisi Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı, Isparta.

- Tarlan, D. ve Tütüncü, Ö. (2001). İş Doyumu Konaklama İşletmeleri Başarım Değerleme İş Tanımlama Endeksi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(2), 141-163.
- Turizm Yazarları ve Gazetecileri Derneği (TUYED). Erişim: 15.02.2014, <http://www.tuyed.org.tr/>
- Türkay, O. ve Eryılmaz, B. (2014). Kariyer Değerleri Ve Kariyer Yolu Tercihleri İlişkisi: Türk Turizm Sektöründen Örnekler, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)*, (24), 179-200.
- Uçar, S. (2010). *Emniyet teşkilatında kariyer planlaması ve bir model önerisi*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Uygur, A. (1998). *Örgütlerde Kariyer Geliştirme ve Planlaması: Otel İşletmelerinde Bir Uygulama*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Uzunbacak, H.H., (2004). *Türk Emniyet Teşkilatının Amir Sınıfının Mesleki Durgunluk (Kariyer Platosu) Döneminin Geciktirilmesine Yönelik Kariyer Planlaması*, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Isparta.
- Yılmaz, İ.A., Dursun, K., Pektaş, B. ve Alpay, A. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Kariyer Seçimlerinin Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi: Pınarhisar Myo Örneği, *Electronic Journal of Vocational Colleges*, (12), 9-21.
- Zengin, B., Şen, M. ve Taşar, O. (2011). Marmara Bölgesi'nde turizm lisans öğrencilerinin konaklama sektöründe cinsiyete göre kariyer düşünceleriyle ilgili bir araştırma. *In SESSION 3B: Turizm ve Mikroekonomi, International Conference On Eurasian Economies, Bildiri Kitabı*, 217-225.